

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 380.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057400224/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

adspredte som Jøder, kun med den Forskiel, som er nødvendig mellem Hjerter og Aand, at de ere ligesaa sammenbandede, som Jøderne adskilte; thi i Blødet har Hjerter Samfund med det ganske Legeme, Aanden kan kun forenes med Hjerter, alt umiddelbar Samfund mellem Aand og Legeme er en Besættelse. Dog, dette, der kun i Forbigaaende anmærkes, kan Enhver, som han har Lyst, betænke eller overspringe; her er det Hovedsagen at betænke, det vel var muligt, at Dannemænd bleve Historien tro, uagtet dens Aand maatte flye fra Daners gamle Mark. Imidlertid kan vi være sikre paa, at saalænge dansk Tungemaal klinger over Marken, saalænge Folket der har ikke myrdet sig selv, saalænge Hjerter ligger paa dets Tunge og hænger ved Fædrene, saalænge er Aanden ei bortflygtet, saalænge er der endnu paa Marken Dannemænd, i hvis Afkom Slægten skal forklæres, om den end eengang skal, for at undgaae Ødelæggelsens Vederstyggelighed, flygte med senderknust Hjerter, men med Fædrenes Aand og Aandelse, fra Fædrenes Grave.

At det nu og virkelig er saa, at Historien, selv i det forrige, saa aldeles uhistoriske Aarhundrede, beholdt varme Venner og flittige Dyrkere her, det har jeg før anmærket, og vil kun tilføje, at hvormegent man end fælede, og hvor seent det end gik fra Haanden, bleve dog i Danmark, saavidt jeg veed, flere og vigtigere Haandskrifter til Historiens Oplysning dragne for Lyset, end i alle Europas øvrige Lande tilsammen. At det kun var Regjeringen og enkelte Mænd, som en Arnas Magnæus og Langebek, Suhm og Guldberg, der toge sig varmt af Sagen, at det meste af, hvad der blev udgivet, forvandlede, med Folkets øvrige Rigdom, til Kræmmer-Huse, fordi man ikke skienede paa eller skattede de store Gaver, det er sørgeligt, men alt i det ny Aarhundredes Morgenrøde, Morgen-Røden, som vel mørk og blodig steg fra Konge-Dybet, men just derfor mindede saa levende om Fædres Dage, alt dengang hørde man stærke Stød i Gjalder-Hornet til at vække Valhals Kæmper, og Fædrenes Aand slog Øihlenslægers Harpe saa vældig og lillig, at det lod, som Skikkelser fra ældgamle Dage opstige af Høi og dansede med Sang lyslevende hen over Marken, ledte om Afkom og lærde Sønner at blues, som følte, at det var Fædrenes Røst, hvis Tungemaal og Daad var hardtad forglemt. Ikke vil jeg her omtale den Sorg, at hine Toner tav, da Haanden vilde gribe, hvad kun Aander fatter, ikke heller den, at flammende Cometer og strømmende Blodregn, ja, et grucligt Brændejern maatte til at vække det snorkende Folk, og lod endda til at

Danne-Virke I

virke forgiæves, ikke heller den, at jeg selv kun vaagnede i Drømme; uden at nægte nogen Sandhed, maatte den end mishage og fortørne al Verden, maatte den end paa det Dybeste beskiømmes baade Folket og mig selv, vilde jeg her kun tale om de gode Varsler, sige, hvad der er unægteligt, at Historien har i dette Aarhundrede i Danmark vandet Elskere og Dyrkere, som det forrige ingenlunde lod haabe, at man øiensynlig nu har begyndt at skatte de enkelte Mænds Værk i den forrige Alder, at forhauses over den Ligeegyldighed, der truede med at opsluge det, og at frede venlig om, hvad der undgik den store Skibbrud.

Det er unægteligt, at da det lod, som Ygdrasil skulde revne, da følte Danmarks Hjerter sig knust og vilde hellere brikke end svigte Fædrenes Minde; Kronen flaktes, men Stammen og Rod blev forskaanet, og turde nu vel skyde saa, at Kronen atter sammengroer, saa den bliver eet med Stammen og lader sig ei kløve meer, men kun med Rod oprykke ved sine Dages Ende. Det er, med tydelige Ord, unægteligt, at Afrivelsen fra Norge saarede Danmarks Hjerter, men ikke til Døden, saarede til Livet; thi aldrig, maaskee i mange Aarhundreder, følte det saa dybt sin historiske Natur, Umuligheden af, uden en forsmædelig Død, at løsrive sig fra Fædrenes Minde; kun eet dyrkere Saar lod sig tænke, ved Skilsmissen nemlig mellem Havfruerne og deres gamle, trofaste Havmand, mellem de danske Øer og Jylland; men ogsaa dette Slag truede, og alt Haab om Danmark maatte man vist opgivet, dersom Hjertet da ei var udbrudt i et høit Angestskrig, dersom det ikke da havde følt, det var dog bedre at knuses heelt, end at sønderslides. Men, hvo der stod med mig i hine uforglemmelige Dage mellem Danmarks boglærde Ungersvende, han saae og med mig Historiens kære Stjerne tindre paa Danmarks Himmel, han saae i et usvigeligt Forbillede, hvad der vilde sees trindt paa Marken, om Sværdet nogensinde, synligt for Alle, blinkede i Fiendehaand og truede med at overskiære det historiske Baand, der, trods hvert Sund og hver skummende Bølge, dybt i Granden sammenknytter Danmænds Hjerter, som deres Mark; ja, han saae, at det giælder vel saa omtrent for Danske som alle, at saamange Hoveder, saamange Sind, men at Hjerterne, trods Hoved og Sind, dog mødes i Fædrenes Minde. For en Følge af hin dybe Rørelse maa vi i alle Maader regne Udgaaven af Nordens Rigskrøniker paa Folkenes Bekostning og til deres Tarv, og har end Forhandlingerne i denne Anledning